

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

01 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

judecând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul în anulare declarat de către adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, împotriva sentinței Tribunalului Militar al Regimentului armat de pușcași nr.92 al Armatei Roșii din 04 aprilie 1945, în cauza penală în privința lui,

Divizinschii Nichifor XXXXX, născut în anul X, originar din r-nul X, s. X.

Termenul de examinare a cauzei:

17 iulie 2020 – 01 decembrie 2020

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Tribunalului Militar al Regimentului armat de pușcași nr.92 al Armatei Roșii din 04 aprilie 1945, Divizinschii Nichifor a fost condamnat în baza art. 58-1 „b” Cod penal al RSFSR, la 10 ani privațiune de libertate, cu interdicții în drepturi pe un termen de 3 ani, fără confiscarea averii personale.

2. Potrivit hotărârii judecătorești menționate, s-a stabilit că, Divizinschii Nichifor a fost declarat vinovat și condamnat pentru faptul că, la 15 iulie 1941 a trădat patria și s-a predat armatei române, unde benevol s-a înrolat la 23 februarie 1942 și a participat la lupte împotriva Armatei Roșii.

În cadrul ședinței de judecată, inculpatul Divizinschii Nichifor a declarat că, vinovăția în comiterea infracțiunii o recunoaște integral. La 24 iunie 1941, a fost mobilizat în Armata Roșie. La 15 iulie 1941, detașamentul fiind înconjurat de nemți și români, benevol s-a predat acestora. A fost trimis în România, unde a stat 2 luni. Acolo a fost interogată și ulterior trimis acasă, unde s-a ocupat de arat, de gospodărie. Din motiv că anterior, a făcut serviciul militar la români, și pentru că ulterior s-a înrolat în Armata Roșie, a simțit o vină față de poporul român și i-a fost frică să nu fie condamnat pentru dezertare și împușcat. Din acest motiv, la 24 februarie 1943 benevol s-a înrolat în armata română. În anul 1944, a participat la lupte împotriva Armatei Roșii. Suferind înfrângere, s-a ascuns într-un sat unde a fost găsit, luat în prizonierat și, la 01 septembrie 1944 din nou înrolat în Armata Roșie, până nu a fost

arestat. În armata română nu a primit distincții, doar a primit o hârtie, în baza căreia și-a procurat o medalie de 30 de lei, pe care a purtat-o până a fi luat în prizonierat de Armata Roșie.

3. Adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, a declarat recurs în anulare invocând prevederile art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, în care solicită casarea hotărârii judecătorești nominalizate, cu încetarea procesului penal și reabilitarea lui Divizinschii Nichifor, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea inculpatului la răspundere penală.

3.1. În motivarea recursului a menționat că, probele administrate în cauza dată nu sunt suficiente pentru calificarea acțiunilor inculpatului în baza art.58-1 lit. „b” din Codul penal al RSFSR - trădare de patrie, deoarece ele nu confirmă faptul că inculpatul Divizinschii Nichifor, prin acțiunile sale, a prejudiciat potențialul militar, independența statală sau inviolabilitatea teritorială a URSS, așa cum prevede acest articol.

Sentința de condamnare la pedeapsă capitală în privința lui Divizinschii Nichifor a fost pronunțată, în exclusivitate doar în baza declarațiilor inculpatului, fără a fi administrate și cercetate alte probe.

Declarațiile celor trei martori audiați în cadrul ședinței de judecată: Savcenco Ivan, Rucica Pavel și Rucicov Ivan, nu au nici o putere probantă, din motiv că sunt niște transpuneri ale celor povestite de inculpat martorilor, reprezentând probe indirecte.

Adiacent, s-a stabilit, că instanța de judecată la examinarea dosarului, a încălcat în mod flagrant dreptul inculpatului Divizinschii Nichifor la apărare, examinând cauza penală în lipsa apărătorului, a cărui participare în cazul dat era obligatorie.

Reiterând cele expuse, sentința de condamnare emisă în privința lui Divizinschii Nichifor este o încălcare flagrantă a drepturilor și libertăților fundamentale stipulate în Convenție și anume încălcarea dreptului la un proces echitabil, care conform art. 6 pct.44) din Codul de procedură penală reprezintă un viciu fundamental admis în cadrul examinării precedente a cazului, ce în mod direct afectează decizia adoptată.

4. Judecând argumentele recursului în anulare în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează, că acesta urmează a fi admis cu casarea hotărârii judecătorești atacate, încetarea procesului penal și reabilitarea condamnatului, din următoarele considerente:

Potrivit art. 452 alin. (1), coroborat cu art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac. Hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

La 30 decembrie 1992 a intrat în vigoare Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Conform art. 3 lit. a) din Legea Republicii Moldova privind reabilitarea victimelor represiunilor politice din 08 decembrie 1992, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și pe teritoriul altui stat, inclusiv cele care au fost condamnate pentru „trădare de patrie”.

Verificând conținutul sentinței contestate, se atestă că la materialele cauzei nu sunt suficiente probe pentru calificarea acțiunilor inculpatului în baza art.58-1 „b” din Codul penal al RSFSR - trădare de patrie, or, condamnatul Divizinschii Nichifor s-a înrolat benevol în armata română la 24 februarie 1943, de frică să nu fie condamnat pentru dezertare și împușcat.

Totodată, Colegiul penal lărgit atestă că, inculpatul Divizinschii Nichifor nu a fost asistat de un apărător, iar instanța de judecată nu a efectuat o analiză și nu a supus aprecierii în coroborare declarațiile condamnatului și probele conținute în dosarul respectiv, întemeindu-și, astfel, hotărârea de condamnare pe presupuneri.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit constată că, instanța a ignorat în mod vădit principiile și normele fundamentale unanim recunoscute ale unui proces echitabil, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, de către o instanță imparțială, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa, având dreptul să se apere însuși și să fie asistată de un apărător, nefiind obligată să dovedească nevinovăția sa, iar concluziile despre vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

Împrejurările expuse indică cert că erorile de drept comise de instanța de judecată în cadrul judecării cauzei penale respective, exprimate prin încălcarea vădită a drepturilor și libertăților fundamentale ale condamnatului, constituie un viciu fundamental, care a afectat hotărârea atacată și dovedesc că în speță existau circumstanțe care excludeau tragerea lui Divizinschii Nichifor la răspundere penală.

Având în vedere cele menționate, precum și prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit constată prezența în speță a motivelor întemeiate pentru a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă privind condamnarea lui Divizinschii Nichifor în baza art. 58-1 lit. „b” din Codul penal al RSFSR, la 10 ani privațiune de libertate, cu interdicții în drepturi pe un termen de 3 ani, fără confiscarea averii personale, cu casarea acesteia și, în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și reabilitarea condamnatului.

5. În conformitate cu art. art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), 453 alin. (1), 457 alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul în anulare declarat de către adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, casează sentința Tribunalului Militar al Regimentului armat de pușcași nr.92 al Armatei Roșii din 04 aprilie 1945, în privința lui *Divizinschii Nichifor XXXXX*, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și dispune reabilitarea acestuia, în conformitate cu Legea Republicii Moldova din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 24 decembrie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena